ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 25ης Σεπτεμβρίου 2008*

Στην υπόθεση C-453/07,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Gießen (Γερμανία) με απόφαση της 24ης Σεπτεμβρίου 2007, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 4 Οκτωβρίου 2007, στο πλαίσιο της δίκης

Hakan Er

κατά

Wetteraukreis,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Rosas, πρόεδρο τμήματος, U. Lõhmus, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh και P. Lindh (εισηγήτρια), δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: P. Mengozzi
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— ο H. Er, εκπροσωπούμενος από τον C. Momberger, Rechtsanwalt,

— η Wetteraukreis, εκπροσωπούμενη από τον E. Meiß, Rechtsanwalt,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους M. Lumma και J. Möller,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τους V. Kreuschitz και G. Rozet,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 του συμβουλίου συνδέσεως, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της σύνδεσης (στο εξής: απόφαση 1/80). Το συμβούλιο συνδέσεως συστάθηκε με τη συμφωνία συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963, στην Άγκυρα, από τη Δημοκρατία της Τουρκίας, αφενός, και από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα, αφετέρου, και συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/001, σ. 48).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του H. Er, Τούρκου υπηκόου, και της Wetteraukreis (διαμέρισμα του Wetterau), σχετικά με διαδικασία απελάσεως από το γερμανικό έδαφος.

Το νομικό πλαίσιο

3 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει ως εξής:

«Υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 7 περί ελεύθερης προσβάσεως των μελών της οικογενείας του στην απασχόληση, ο Τούρκος εργαζόμενος που είναι ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους:

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί ένα έτος, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, ανανεώσεως της ισχύουσας αδείας εργασίας του στον ίδιο εργοδότη, αν εξακολουθεί να κατέχει θέση εργασίας·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τρία έτη, και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούται, εντός αυτού του κράτους μέλους, να αποδεχθεί, κατ' επιλογή του, άλλη προσφορά εργασίας, στο ίδιο επάγγελμα, που του γίνεται υπό συνήθεις συνθήκες από άλλο εργοδότη και έχει καταγραφεί από τις υπηρεσίες απασχολήσεως του οικείου κράτους μέλους·

— εφόσον έχει απασχοληθεί νομίμως επί τέσσερα έτη, έχει ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του εντός αυτού του κράτους μέλους.»

4 Το άρθρο 7 της αποφάσεως 1/80 ορίζει τα εξής:

«Τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του:

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί τρία τουλάχιστον έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας·

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του.

Τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής μπορούν, ανεξαρτήτως της διαρκείας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός αυτού, υπό τον όρο ότι ο ένας από τους γονείς έχει ασκήσει νόμιμη εργασία επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους μέλους.»

5 Σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, της ίδιας αποφάσεως:

«Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.»

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

6 Από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι ο H. Er γεννήθηκε στην Τουρκία τον Απρίλιο του 1984. Δύο έτη αργότερα, ήτοι το 1986, μετέβη στο Βερολίνο για να κατοικήσει με τον πατέρα του ο οποίος ήταν ενταγμένος στη νόμιμη αγορά εργασίας της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας και έζησε με αυτόν στο γερμανικό έδαφος επί πέντε τουλάχιστον έτη. Ο πατέρας του, εν συνεχεία, επέστρεψε στην Τουρκία χωρίς την οικογένειά του.

7 Το 1998, ο H. Er ζήτησε για πρώτη φορά να του χορηγηθεί άδεια διαμονής, η οποία του χορηγήθηκε για διάρκεια ενάμισι έτους. Στο έγγραφο αυτό υπήρχε η μνεία «μητέρα με άδεια διαμονής αορίστου χρόνου» και «πατέρας καταχωρισμένος στο Βερολίνο».

8 Ο H. Er περάτωσε τη φοίτησή του στο σχολείο το 2000, σε ηλικία 16 ετών, χωρίς να λάβει δίπλωμα. Η άδεια διαμονής του παρατάθηκε μέχρι τις 21 Μαρτίου 2002.

9 Το 2002, ο H. Er ζήτησε να του χορηγηθεί δεύτερη άδεια διαμονής, η οποία του χορηγήθηκε μέχρι τον Απρίλιο του 2003, ήτοι μέχρι την ημερομηνία κατά την οποία η μητέρα του θα έπαυε να τον συντηρεί. Ο H. Er υπέβαλε εν συνεχεία αίτηση παρατάσεως της αδείας διαμονής του, η οποία του χορηγήθηκε για διάρκεια ενός έτους παρά τις αλλαγές που είχαν επέλθει στην κατάστασή του, ήτοι παρά το ότι δεν τον συντηρούσε πλέον η μητέρα του και του είχε καταβληθεί επί τέσσερις μήνες επίδομα διατροφής. Η υπηρεσία αλλοδαπών για το διαμέρισμα του Watterau (στο εξής: υπηρεσία αλλοδαπών) ζήτησε ωστόσο από τον H. Er να καταβάλει εμφανώς προσπάθειες προς εξεύρεση εργασίας.

10 Ο H. Er μετέσχε σε ένα μάθημα για τη βελτίωση των δυνατοτήτων του επαγγελματικής εκπαίδευσης και ένταξης, αλλά διέκοψε το μάθημα αυτό λόγω ανεπαρκούς ικανότητας. Έλαβε παροχές κοινωνικής πρόνοιας επί ένα μήνα και καταχωρίστηκε ως άνεργος σε αναζήτηση εργασίας.

11 Τον Σεπτέμβριο του 2004, ο H. Er υπέβαλε νέα αίτηση παρατάσεως.

12 Κατά την εξέταση της αιτήσεως αυτής, η υπηρεσία αλλοδαπών συνομίλησε επανειλημμένα με τον H. Er. Ο H. Er δήλωσε ότι αναζητούσε εργασία, ότι θα μπορούσε να βρει μια θέση αν υπέβαλλε πιστοποιητικό χρηστών ηθών και ότι θα ερχόταν πάλι σε επαφή με την υπηρεσία αλλοδαπών. Όλα όσα δήλωσε όμως δεν είχαν κανένα έμπρακτο αποτέλεσμα και ο H. Er δεν προσλήφθηκε. Έλαβε επίδομα ανεργίας επί 18 μήνες.

13 Με απόφαση της 17ης Αυγούστου 2005, η υπηρεσία αλλοδαπών απέρριψε την αίτηση παρατάσεως που ο H. Er υπέβαλε τον Σεπτέμβριο 2004 και του υπέβαλε υποχρέωση εξόδου από την επικράτεια εντός ορισμένης προθεσμίας, σε περίπτωση δε μη συμμορφώσεώς του θα απελαυνόταν στην Τουρκία.

14 Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, το δικαίωμα διαμονής που χορηγείται στο πλαίσιο του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως, 1/80 προϋποθέτει ότι ο ενδιαφερόμενος, κατά την υποβολή της αιτήσεώς του, είναι παρών στην αγορά εργασίας και διαθέτει πραγματικές πιθανότητες ευρέσεως εργασίας στο εγγύς μέλλον. Η υπηρεσία αλλοδαπών θεώρησε ότι δεν μπορεί κατ' αρχήν να επικριθεί ο περιορισμός της διάρκειας της διαμονής στους έξι μήνες με σκοπό την εύρεση εργασίας.

15 Στις 9 Σεπτεμβρίου 2005, ο Η. Er άσκησε διοικητική ένσταση κατά της εν λόγω αποφάσεως, επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί ακόμη απόφαση. Υπέβαλε επίσης αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, το οποίο, με διάταξη της 4ης Δεκεμβρίου 2006, αποφάσισε ότι η διοικητική ένστασή του είχε ανασταλτικό αποτέλεσμα.

16 Κατά τη διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων, ο Η. Er ισχυρίστηκε ότι προσπαθούσε να εξεύρει εργασίας. Προσκόμισε μια επιστολή του εκπαιδευτικού κέντρου της Φρανκφούρτης, της 20ής Δεκεμβρίου 2005, με την οποία εκαλείτο να παρακολουθήσει επί ένα μήνα ένα πρόγραμμα αρωγής προς εύρεση εργασίας. Ο Η. Er άρχισε να παρακολουθεί το πρόγραμμα αυτό, αλλά το διέκοψε με το αιτιολογικό ότι δεν ήταν κατάλληλο για αυτόν. Στην έκθεση αξιολογήσεως των ικανοτήτων του Η. Er σημειωνόταν ότι είχε μέτριες ικανότητες, ότι είχε ελάχιστη επιμονή και ότι δεν ήταν καθόλου ακριβής. Η άμεση ένταξή του στην αγορά εργασίας κρίθηκε μη ενδεδειγμένη, η δε απόκτηση περισσότερων γνώσεων δεν ήταν σκόπιμη. Ο Η. Er θεωρήθηκε, αντιθέτως, ικανός να εκτελεί απλές και επαναλαμβανόμενες εργασίες.

17 Ο Η. Er απευθύνθηκε κατόπιν αυτού σε έναν οργανισμό ευρέσεως εργασίας στους αερολιμένες, για την οποία προβλεπόταν ένα εκπαιδευτικό σεμινάριο. Λόγω της επιτυχούς συμμετοχής του στο σεμινάριο αυτό, από τις αρχές Φεβρουαρίου 2006, προβλέφθηκε ότι ο Η. Er θα προσλαμβανόταν ως χειριστής αποσκευών στον αερολιμένα της Φρανκφούρτης.

18 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι ο φάκελος με την αίτηση εργασίας του Η. Er δεν απεστάλη ωστόσο στον προβλεπόμενο εργοδότη, λόγω μη προσκομίσεως πιστοποιητικού χρηστών ηθών.

19 Ο H. Er δεν ανέφερε καμία άλλη συμμετοχή σε πρόγραμμα αρωγής προς εύρεση εργασίας ή άσκηση αμειβόμενης δραστηριότητας, πλην της εργασίας μιας ημέρας.

20 Το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει επίσης ένα σημείωμα του ομοσπονδιακού γραφείου εργασίας, της 18ης Αυγούστου 2006, σχετικά με μια συνέντευξη που πραγματοποιήθηκε με τον H. Er. Σύμφωνα με το σημείωμα αυτό, ο H. Er δεν κατέβαλε προσπάθειες για να ενταχθεί στην αγορά εργασίας, έχει, επιπλέον, προβλήματα λόγω χρεών και η μητέρα του θα ήθελε να φύγει ο γιος της από την οικογενειακή κατοικία.

21 Στις 22 Ιανουαρίου 2007, μετά την περάτωση της διαδικασίας ασφαλιστικών μέτρων, ο H. Er άσκησε την προσφυγή την οποία αφορά η διαφορά της κύριας δίκης. Ζήτησε να υποχρεωθεί η υπηρεσία αλλοδαπών να παρατείνει την άδεια διαμονής του, ισχυριζόμενος ότι έχει αποκτήσει το δικαίωμα που παρέχει το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80, ανεξάρτητα από το αν κατέχει ή αν επιδιώκει να αποκτήσει θέση εργασίας στο γερμανικό έδαφος.

22 Η απόφαση περί παραπομπής αναφέρει ότι ο H. Er δεν λαμβάνει επί του παρόντος επιδόματα κοινωνικής πρόνοιας, αλλ' ότι, δεδομένου ότι δεν είναι διατεθειμένος να εξεύρει εργασία, δεν θα μπορεί να εξασφαλίσει μόνιμα τα προς το ζην παρά μόνο χάρη στις παροχές της κοινωνικής πρόνοιας.

23 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Gießen αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Χάνει ο Τούρκος υπήκοος, στον οποίο χορηγήθηκε η άδεια να μετοικήσει, ως μέλος της οικογένειας, στη Γερμανία, όπου κατοικούσε ο πατέρας του, ο οποίος ήταν ενταγμένος ως Τούρκος εργαζόμενος στη νόμιμη αγορά εργασίας της χώρας αυτής, το δικαίωμα που είχε αποκτήσει κατόπιν πενταετούς νόμιμης συμβίωσης με τον πατέρα του βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, λόγω του ότι μετά το τέλος της σχολικής του εκπαίδευσης δεν εργάσθηκε ποτέ επί μία και πλέον επταετία (εκτός από μία μονοήμερη, κατά τους ισχυρισμούς του, απόπειρα εργασίας) και, επιπλέον, διακόπτει τη συμμετοχή του σε κάθε κρατικό

μέτρο ή πρόγραμμα δράσης για τη διευκόλυνση της επαγγελματικής αποκατάστασης και δεν καταβάλλει ο ίδιος καμία σοβαρή προσπάθεια εξεύρεσης εργασίας, αλλά επιβιώνει χάρη είτε στις παροχές κοινωνικής πρόνοιας δημόσιων φορέων είτε στα χρήματα που του δίδει η μητέρα του, η οποία ζει στη Γερμανία, είτε σε πόρους άγνωστης προέλευσης;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

24 Με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατ' ουσίαν αν ένας Τούρκος υπήκοος που έχει εντός κράτους μέλους το δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης σε κάθε μισθωτή δραστηριότητα της επιλογής του, βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, χάνει το δικαίωμά του διαμονής εντός του κράτους μέλους αυτού και ως εκ τούτου και το ως άνω δικαίωμα ελεύθερης πρόσβασης, για τον λόγο ότι, ενώ έχει ηλικία 23 ετών, δεν άσκησε μισθωτή δραστηριότητα μετά το πέρας της σχολικής του εκπαίδευσης στην ηλικία των 16 ετών και μετέσχε σε κρατικά προγράμματα διευκολύνσεως ευρέσεως εργασίας χωρίς ωστόσο να περατώσει τα προγράμματα αυτά.

25 Προκειμένου να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 παράγει άμεσο αποτέλεσμα εντός των κρατών μελών, οπότε οι Τούρκοι υπήκοοι που πληρούν τις προϋποθέσεις του μπορούν να επικαλούνται απευθείας τα δικαιώματα που τους παρέχει η διάταξη αυτή. Ειδικότερα, έχουν το δικαίωμα, δυνάμει της δεύτερης περιπτώσεως της διατάξεως αυτής, να έχουν άμεση πρόσβαση ελεύθερα σε κάθε μισθωτή δραστηριότητα της επιλογής τους εντός του κράτους μέλους υποδοχής, αφού διαμείνουν νόμιμα εντός του κράτους αυτού επί πέντε τουλάχιστον έτη (βλ. αποφάσεις της 17ης Απριλίου 1997, C-351/95, Kadiman, Συλλογή 1997, σ. I-2133, σκέψεις 27 και 28, και της 18ης Ιουλίου 2007, C-325/05, Derin, Συλλογή 2007, σ. I-6495, σκέψη 47).

26 Τα δικαιώματα που η διάταξη αυτή παρέχει στα τέκνα των Τούρκων εργαζομένων όσον αφορά την απασχόληση εντός του οικείου κράτους μέλους συνεπάγονται κατ' ανάγκη την ύπαρξη σχετικού δικαιώματος διαμονής του δικαιούχου, καθόσον άλλως θα καθίστατο άνευ αντικειμένου το δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας και πραγματικής άσκησης μισθωτής δραστηριότητας (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 11ης Νοεμβρίου 2004, C-467/02, Cetinkaya, Συλλογή 2004, σ. I-10895, σκέψη 31, και Derin, προπαρατεθείσα, σκέψη 47).

27 Το Δικαστήριο έχει θεωρήσει ότι το ανεπιφύλακτο δικαίωμα προσβάσεως του ενδιαφερομένου σε οποιαδήποτε δραστηριότητα της ελεύθερης επιλογής του θα καθίστατο κενό περιεχομένου αν οι αρμόδιες εθνικές αρχές είχαν δυνατότητα να επιβάλουν, καθ' οιονδήποτε τρόπο, όρους ή περιορισμούς στην άσκηση των συγκεκριμένων δικαιωμάτων που παρέχει απευθείας στον Τούρκο μετανάστη η απόφαση 1/80 (βλ. απόφαση της 16ης Μαρτίου 2000, C-329/97, Ergat, Συλλογή 2000, σ. I-1487, σκέψη 41).

28 Επομένως, τα κράτη μέλη δεν διαθέτουν πλέον την ευχέρεια θεσπίσεως μέτρων σχετικών με τη διαμονή που θα μπορούσαν να εμποδίσουν την άσκηση των δικαιωμάτων που παρέχει ρητά η απόφαση 1/80 στον ενδιαφερόμενο που πληροί τις σχετικές προϋποθέσεις και ο οποίος, ως εκ τούτου, είναι ήδη νομίμως ενταγμένος στο κράτος μέλος υποδοχής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Ergat, σκέψη 42).

29 Είναι σημαντικό, ειδικότερα, ένα τέτοιο άτομο να μη στερηθεί το δικαίωμά του διαμονής, κατά τη χρονική ακριβώς στιγμή κατά την οποία, χάρη στην ελεύθερη πρόσβαση για εργασία της επιλογής του, έχει τη δυνατότητα να ενταχθεί μόνιμα στο κράτος μέλος υποδοχής (βλ., υπ' αυτή την έννοια, προπαρατεθείσα απόφαση Ergat, κέψη 43).

30 Κατά πάγια, συνεπώς, νομολογία του Δικαστηρίου, τα όρια που τίθενται στα δικαιώματα που το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, της αποφάσεως 1/80 αναγνωρίζει στα μέλη της οικογενείας των Τούρκων εργαζομένων που πληρούν τις προϋποθέσεις που διαλαμβάνονται στο εν λόγω εδάφιο μπορούν να είναι μόνο δύο ειδών, δηλαδή είτε το γεγονός ότι η παρουσία του Τούρκου μετανάστη στο έδαφος του κράτους μέλους υποδοχής συνιστά, λόγω της ατομικής του συμπεριφοράς, πραγματικό και σοβαρό κίνδυνο για τη δημόσια τάξη, τη δημόσια ασφάλεια ή τη δημόσια υγεία, κατά την έννοια του άρθρου 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής, είτε το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος έχει εγκαταλείψει το έδαφος του κράτους αυτού για σημαντικό διάστημα χωρίς να συντρέχουν θεμιτοί λόγοι (βλ. προπαρατεθείσες αποφάσεις Ergat, σκέψεις 45, 46 και 48· Cetinkaya, σκέψεις 36 και 38· Derin, σκέψη 54· αποφάσεις της 7ης Ιουλίου 2005, C-373/03, Aydinli, Συλλογή 2005, σ. I-6181, σκέψη 27· της 16ης Φεβρουαρίου 2006, C-502/04, Torun, Συλλογή 2006, σ. I-1563, σκέψη 21, και της 4ης Οκτωβρίου 2007, C-349/06, Polat, Συλλογή 2007, σ. I-8167, σκέψη 21).

31 Το Δικαστήριο έχει, ως εκ τούτου, κρίνει ότι ο Τούρκος υπήκοος στον οποίο έχουν αναγνωριστεί δικαιώματα βάσει του άρθρου 7 της αποφάσεως 1/80 δεν μπορεί να

απολέσει τα δικαιώματα αυτά ούτε λόγω μη παροχής εργασίας εξαιτίας της καταδίκης του σε ποινή φυλακίσεως, έστω και πολυετούς και χωρίς αναστολή, ούτε λόγω του ότι δεν απέκτησε ποτέ δικαιώματα εργασίας και διαμονής κατ' εφαρμογή του άρθρου 6, παράγραφος 1, της αποφάσεως αυτής. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, αντίθετα προς ό,τι ισχύει για τους Τούρκους εργαζομένους στους οποίους εφαρμόζεται η τελευταία αυτή διάταξη, το καθεστώς των μελών της οικογενείας τους, που διαλαμβάνεται στο άρθρο 7 της εν λόγω αποφάσεως, δεν εξαρτάται από την άσκηση μισθωτής δραστηριότητας (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Derin, σκέψη 56).

32 Έτσι, το γεγονός ότι ο ενδιαφερόμενος δεν ήταν διαθέσιμος στην αγορά εργασίας επί πολλά έτη δεν τον εμποδίζει να επικαλεστεί τις διατάξεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 για να διεκδικήσει δικαίωμα διαμονής εντός του κράτους μέλους υποδοχής (βλ. προπαρατεθείσα απόφαση Polat, σκέψη 21).

33 Τα ανωτέρω ισχύουν κατά μείζονα λόγο στην περίπτωση Τούρκου υπηκόου, όπως ο H. Er, ο οποίος δεν εγκατέλειψε την αγορά εργασίας. Το γεγονός ότι στην ηλικία των 23 ετών εξακολουθεί να μην ασκεί μισθωτή δραστηριότητα δεν συνιστά εμπόδιο για τη χορήγηση δικαιώματος διαμονής.

34 Συγκεκριμένα, ένας Τούρκος υπήκοος ο οποίος ήλθε να ζήσει με τους γονείς του εντός κράτους μέλους στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως και έζησε μαζί τους από την ηλικία των 2 ετών πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80. Αν, στην ηλικία των 23 ετών, δεν έχει ουδέποτε ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα, δεν χάνει για τον λόγο αυτό το δικαίωμά του διαμονής. Αντιθέτως, είναι σημαντικό να μη του αφαιρεθεί το δικαίωμα αυτό χωρίς το οποίο δεν μπορεί να έχει πρόσβαση σε τέτοια δραστηριότητα και να ασκήσει το δικαίωμα που του αναγνωρίζει η διάταξη αυτή προκειμένου να ενταχθεί περισσότερο εντός του κράτους μέλους υποδοχής.

35 Επομένως, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι ένας Τούρκος υπήκοος, στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, σε παιδική ηλικία, στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως και ο οποίος απέκτησε το δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως σε οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα της επιλογής του, βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής εντός του κράτους μέλους, το οποίο

απορρέει από αυτό το δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως, έστω και αν, στην ηλικία των 23 ετών, δεν έχει ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα μετά το πέρας της σχολικής του εκπαιδεύσεως στην ηλικία των 16 ετών και μετέσχε σε κρατικά προγράμματα αρωγής προς εύρεση εργασίας, χωρίς ωστόσο να τα ολοκληρώσει.

Επί των δικαστικών εξόδων

36 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Ένας Τούρκος υπήκοος, στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, σε παιδική ηλικία, στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως και ο οποίος απέκτησε το δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως σε οποιαδήποτε μισθωτή δραστηριότητα της επιλογής του, βάσει του άρθρου 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την προώθηση της σύνδεσης, η οποία εκδόθηκε από το συμβούλιο συνδέσεως που συστάθηκε με τη συμφωνία συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής εντός του κράτους μέλους, το οποίο απορρέει από αυτό το δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως, έστω και αν, στην ηλικία των 23 ετών, δεν έχει ασκήσει μισθωτή δραστηριότητα μετά το πέρας της σχολικής του εκπαιδεύσεως στην ηλικία των 16 ετών και μετέσχε σε κρατικά προγράμματα αρωγής προς εύρεση εργασίας, χωρίς ωστόσο να τα ολοκληρώσει.

(υπογραφές)